

Деньгаєва С. В.

ORCID 0000-0002-4167-2802

Кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри англійської мови з методиками викладання
в дошкільній та початковій освіті,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
(Житомир, Україна) svetlana.its@gmail.com

Самойлюкевич І. В.

ORCID 0000-0003-3335-1475

Кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської мови з методиками викладання
в дошкільній та початковій освіті,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
(Житомир, Україна) innasatoulyukevych@gmail.com

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена проблемі формування вмінь креативного мислення у дітей дошкільного віку у процесі навчання англійської мови. Зокрема, виокремлено основні вміння креативного мислення, які доцільно розвивати у дошкільників у процесі навчання англійської мови; проаналізовано засоби формування вмінь креативного мислення на заняттях з англійської мови та розроблено приклади завдань для розвитку креативності у дошкільників на заняттях з англійської мови.

Мета роботи – виявити особливості та шляхи розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку на заняттях з іноземної мови.

Методологія. Застосовано індуктивний та дедуктивний методи в ході узагальнення й аналізу літературних джерел за тематикою статті.

Наукова новизна. Досліджуючи проблему розвитку креативності у дошкільників у процесі навчання англійської мови, ми розглядаємо творчу діяльність як вихід за межі заданого, як рух у «креативному полі». Ми вважаємо, що таке «креативне поле» на занятті іноземної мови створюється, насамперед, за допомогою навчальної гри як спеціально організованого завдання, що створює ситуацію зі своїм сюжетом і дієвими особами, в якій природною є можливість багаторазового повторення мовленнєвого зразка в умовах, максимально наближених до реального мовленнєвого спілкування з наявними ознаками емоційності, спонтанності, цілеспрямованості мовленнєвого висловлювання. Предметні або рольові ігри виступають як безперервна креація, сприяючи прояву самостійності у вирішенні мовленнєво-мисленнєвих задач, швидкої реакції у спілкуванні, максимальної мобілізації мовленнєвих навичок.

Розвитку креативності у дітей дошкільного віку особливо сприяє поєднання навчальної гри з казковим матеріалом і різними видами творчої діяльності: зображальною, музичною, художньо-мовленнєвою, театралізованою. Вони демонструють, як здатна літати уява, вибудовують тонкі емоційні зв'язки, провокують створення асоціативних рядів та творять образи.

Висновки. Правильно підібрані навчальні ігри та адекватні шляхи їх поєднання з зображальною, музичною, художньо-мовленнєвою і театралізованою діяльністю у казковому контексті є запорукою успішності розвитку креативності у дітей старшого шкільного віку в процесі навчання англійської мови. Результати експериментальної перевірки запропонованої методики, проведеної у 2018-2019 н. р., показали, що інтеграція навчальних ігор з творчою діяльністю на заняттях з англійської мови забезпечує ефективніше оволодіння як іншомовними мовленнєвими вміннями з теми, що вивчається, так і вміннями креативного мислення, завдяки орієнтації ігрових вправ на розв'язання дітьми самостійної інтелектуальної задачі в умовах реального спілкування.

Ключові слова: креативність, креативне мислення, діти старшого дошкільного віку, заняття з англійської мови.

Постановка проблеми. Швидкий розвиток інформаційного суспільства спричиняє виклики до розвитку особистості, яка повинна бути творчою та інноваційною, для того аби відшукати нові й різні способи вирішення проблем; критично налаштованою, щоб ефективно відсівати та розуміти інформаційне переваження сьогодення; розуміти роль ефективної комунікації для глобального співіснування та вміти співпрацювати з іншими. Нова Українська школа дає можливість відійти від традиційного «поаспектного» формування навичок та вмінь і перейти до концепції накопичення знань, розширення словникового запасу, формування одразу декількох навичок і вмінь на основі комунікативних одиниць, що вивчаються, для розвитку креативного мислення дитини як конструктивної інтелектуальної діяльності, осмислення сприйняття інформації та подальше її засвоєння. Згідно з новим Державним стандартом початкової освіти (Постанова, 2018), навчальна діяльність спрямована на вироблення в учнів необхідних ключових життєвих компетентностей, а саме: спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовою, спілкування іноземними мовами, математична грамотність, компетентність у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, вміння вчитися впродовж життя, соціальні і громадські компетентності, підприєміливість, загальнокультурна, екологічна грамотність, здоровий спосіб життя [8, 7].

Дошкільна освіта першою реагує на сучасні запити: збагачувати дитину необхідною якісною інформацією, допомагати їй реалізувати свій природний потенціал, орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності [1, 4]. Вік 5-6 років характеризується як вік оволодіння дитиною активною (продуктивною) уявою, яка починає набувати самостійності, відмежовуючись від практичної діяльності та випереджаючи її. Образи уяви значно повніше і точніше відтворюють дійсність, чітко розрізняючи вигадане. Дії уяви – створення і втілення задуму – починають складатися у діяльності. Поступово діти набувають здатності діяти за попереднім задумом у конструюванні і малюванні [4, 146]. Результати психолого-педагогічних досліджень також свідчать, що в цьому віці творча уява дитини, її фантазія, здатність мислити нестандартно за сприятливих умов сягають найвищого розвитку [5, 214].

Отже батьки, педагоги, психологи спрямовують зусилля на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дошкільному дитинстві, на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності неповторного життєвого шляху дитини, забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини у дошкільні роки [1, 5].

Навчання іноземної мови в дошкільному віці є важливим засобом гармонійного розвитку особистості, формування її життєвої компетентності. Правильно побудований із дидактичного та лінгвістичного аспектів процес навчання сприяє збагаченню різних сфер життєдіяльності дітей і має самостійне освітнє значення. Діти, які у дошкільному віці залучаються до вивчення іноземної мови, за умови, що це навчання організовано методично правильно та творчо, не тільки успішніше навчаються у школі та краще засвоюють курс будь-якої іноземної мови, а й уміють мислити нешаблонно, можуть приймати сміливі рішення [6, 6]. Але якщо зберігається застарілий підхід до отримання іншомовних знань, за яким процес навчання зводиться лише до заучування й наслідування прийомів діяльності, виконання однотипних завдань та одноманітних дій, діти втрачають радість відкриття й бажання вчитися та поступово позбавляються здатності до творчості. Тому питання розвитку креативності дітей дошкільного віку у процесі навчання іноземної мови є надзвичайно актуальним.

Метою статті є виявити особливості та шляхи розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку на заняттях з іноземної мови. Для досягнення поставленої мети слід вирішити такі завдання: 1) виокремити вміння креативного мислення, які доцільно розвивати у дошкільників у процесі навчання англійської мови; 2) проаналізувати засоби формування вмінь креативного мислення на заняттях з англійської мови; 3) розробити приклади завдань для розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку на заняттях з англійської мови.

Аналіз останніх досліджень. Проблема розвитку креативності привертає увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників. Питання формування творчої особистості та принципи творчої активності учнів досліджували П. Авачов, В. Андрєєв, М. Данилов, Д. Зербін, Т. Ільїна, В. Моляко, Г. Полякова та ін. Великого значення в організації роботи з розвитку творчих здібностей учнів середньої школи, мають праці: Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанського, Г. Ващенко, В. Сухомлинського. Особливості формування творчих якостей учнів під час проведення занять у гуртках розкривають: Г. Александровська, Н. Литвинова, І. Прус, Я. Треф'як, Т. Цвірова. Г. Гарднер визначає когнітивні здібності людини 21-го століття, які допоможуть їй вижити й самоактуалізуватися в інформаційному суспільстві, зокрема, креативний розум (the creating mind), тобто здатність знаходити нові проблеми, питання, явища та вирішувати або пояснювати їх [10, 5-9].

Дж. Гілфорд, З. Тейлор, Е. Торренс досліджують взаємозв'язки між креативністю, інтелектом, когнітивними здібностями і реальними досягненнями. Ф. Баррон, А. Маслоу вивчають роль мотивації в творчому процесі, а також вплив різних факторів соціального середовища на розвиток креативності. Значна кількість експериментальних розвідок присвячена створенню «портрета творчої особистості», виявленню властивих для неї характеристик, визначенню особистісних, мотиваційних і соціокультурних корелянтів креативності.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічному контексті поняття «креативність» активно вживається з середини ХХ століття. Дж. Гілфорд першим дослідив позитивний зв'язок між креативністю та творчим мисленням, визначивши, що «креативність – це процес дивергентного мислення» [7, 2]. Спираючись на власну теорію двох видів мислення, Дж. Гілфорд вважав, що на відміну від конвергентного мислення, що спрямоване на аналіз усіх наявних способів розв'язання задачі, з тим щоб вибрати єдиний правильний, дивергентне мислення спрямоване на те, щоб породити безліч різних варіантів розв'язання задачі.

Він також виділяв у своїх працях шість параметрів креативності: здатність до знаходження і постановки проблеми; здатність до генерування великої кількості ідей (семантична спонтанна гнучкість); здатність до продукування різних ідей; здатність відповідати на стимули нестандартно (оригінальність); здатність удосконалювати об'єкт, додаючи деталі; здатність розв'язувати проблеми, тобто здатність до аналізу та синтезу [3]. Таким чином, він виділив один із аспектів креативності – креативне мислення, що характеризується створенням суб'єктивно нового продукту та новоутвореннями в самій пізнавальній діяльності з його створення.

Новоутворення стосуються мотивації, мети й оцінок пізнавальної діяльності. До складу основних умінь креативного мислення входять: уміння вирішувати типові завдання нетиповими способами; уміння відшукати всі можливі способи вирішення; уміння максимально вдосконалити вже знайдену відповідну ідею; уміння шукати, знаходити та ефективно використовувати різного роду підказки.

На думку С. О. Сисоевої, креативність розглядається дослідниками у двох аспектах: як сукупність якостей особистості, в яких проявляється відношення суб'єкта до світу і до самого себе, її спосіб самоствердження; і як діяльність певного характеру, яка відбиває вищу ступінь активності [9, 184]. Ми поділяємо думку дослідниці щодо розуміння взаємозв'язку креативності й діяльності: діяльність є основою креативності; і креативність, і діяльність спрямовані на перетворення навколишнього світу і самої людини як діючого суб'єкту. Проте діяльність може бути продуктивною і репродуктивною, креативність виступає лише у взаємозв'язку продуктивного і репродуктивного, охоплюючи не тільки безпосередньо результативні дії, але й мотиви, ставлення, погляди, почуття тощо. С. О. Сисоева зазначає, що саме мотиви є стимулом дій механізму креативності. Результати креативної діяльності не завжди є соціально значущими і новими у прямому розумінні цих слів. Дитяча креативність є суб'єктивно значущою, її новизна полягає в самостійному підході до створення уже відомого, в індивідуальному відкритті.

Досліджуючи проблему розвитку креативності у дітей дошкільників у процесі навчання англійської мови, ми спираємось на думку Д. Б. Богоявленської, яка розглядає творчу діяльність як вихід за межі заданого, як рух у «креативному полі» [2, 37-39]. Ми вважаємо, що таке «креативне поле» на занятті іноземної мови створюється, насамперед, за допомогою навчальної гри як спеціально організованого завдання, що створює ситуацію зі своїм сюжетом і дієвими особами, в якій природною є можливість багаторазового повторення мовленнєвого зразка в умовах, максимально наближених до реального мовленнєвого спілкування з наявними ознаками емоційності, спонтанності, цілеспрямованості мовленнєвого висловлювання. Предметні або рольові, ігри виступають як безперервна креація, сприяючи прояву самостійності у вирішенні мовленнєво-мисленнєвих задач, швидкої реакції у спілкуванні, максимальної мобілізації мовленнєвих навичок.

Розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку особливо сприяє поєднання навчальної гри з різними видами творчої діяльності: зображувальної, музичної, художньо-мовленнєвої, театралізованої [11, 16-18]. Вони демонструють, як здатна літати уява, вибудовують тонкі емоційні зв'язки, провокують створення асоціативних рядів та творять образи.

Інтеграція *зображувальної* діяльності у процес навчання іноземної мови дошкільників передбачає поєднання мовлення з малюнками через використання прийомів розфарбування, малювання, домальовування, колажування, творення скульптур з паперу, пластиліну, пап'є-маше тощо. Для забезпечення ігрового контексту зображувальної діяльності доцільно використовувати ігри як на взаємодію, так і на змагання. До першої групи належать такі ігри, де зображувальне та комунікативне завдання можуть бути виконані лише за умови спільних зусиль усіх членів групи; у другому випадку групи дітей або окремі діти змагаються, хто швидше й ефективніше вирішить поставлену задачу.

Музична діяльність на заняттях з іноземної мови може набувати різноманітних форм опрацювання дитячих музичних творів, пісень, джазових наспівів, а також функціональних шумів, які допомагають розвинути не тільки музичний і фонематичний слух дитини, але й створити у неї досвід когнітивного й естетичного сприйняття звукового та інтонаційного розмаїття, що супроводжує життя, застосування слухових уявлень, ритму та інтонації у запропонованих обставинах. Тренування та комунікативну практику з використанням музично забарвленого навчального матеріалу можна організувати в формі адитивних (тобто таких, що спрямовані на навчання дітей розуміти зміст мовленнєвих зразків) та мовленнєвих ігор (таких, що мають за мету навчити дітей практично застосовувати набуті мовні навички).

Художньо-мовленнєва діяльність реалізується в опорі на дитячі вірші, жартівливі римівки, лічилки, загадки, колискові, римівки-небилиці, скоромовки. Цінність їх використання полягає в тому, що ритмічне та римоване слово легко запам'ятовується та може слугувати цікавим контекстом для виконання

рецептивно-репродуктивних вправ, а також стимулом для продуктивного мовлення. Ігровий компонент художньо-мовленнєвої діяльності містить завдання на відгадування, імітування, варіювання змісту мовленнєвого матеріалу.

Театралізована діяльність також сприяє емоційній, інтелектуальній та естетичній насиченості заняття іноземної мови, забезпечуючи можливість поєднання мовлення й невербальних елементів природних комунікативних ситуацій, імпровізації, інтенсивної рухливості, притаманної дитячому організму. З цією метою доцільно використовувати ігри на програвання діалогів з елементом видозміни первинної ситуації, імпровізовані міні-вистави, рольові ігри, шаради тощо.

Ми також виходили з позицій психології про те, що для навчання дошкільників англійської мови доцільно застосовувати мовленнєві розповіді та казки. Оскільки дитина сприймає казку як гру, «великий зміст» якої полягає в розвитку не лише творчих здібностей у контексті, що відповідає дитячим інтересам, а й у відпрацюванні мовленнєвих навичок і вмінь, тому використання казкового матеріалу є цілком виправданим. Крім того, на основі казки можна запропонувати дітям цікаві творчі завдання, що допомагають при засвоєнні теми заняття, спираючись на вміння дошкільників малювати, домальовувати, розфарбовувати, вирізати, клеїти тощо.

Наступним кроком нашого методичного дослідження є відбір навчальних ігор, спрямованих на розвиток виокремлених умінь креативного мислення, а саме: вміння вирішувати типові завдання нетиповими способами; вміння відшукати всі можливі способи вирішення; вміння максимально вдосконалити вже знайдену відповідну ідею; вміння шукати, знаходити та ефективно використовувати різного роду підказки. Критеріями відбору було обрано: 1) наявність елементів творчої діяльності; 2) відповідність мовного / мовленнєвого матеріалу темі, що вивчається; 3) наявність звукового та/або візуального супроводу; 4) казковий контекст. Результати відбору представлені в таблиці 1.

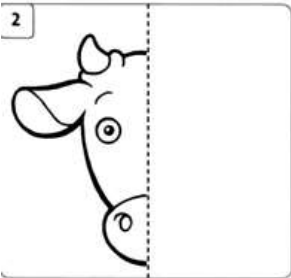
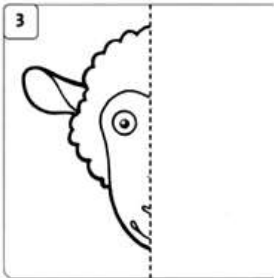
Таблиця 1

Види ігор для розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку з використанням творчої діяльності

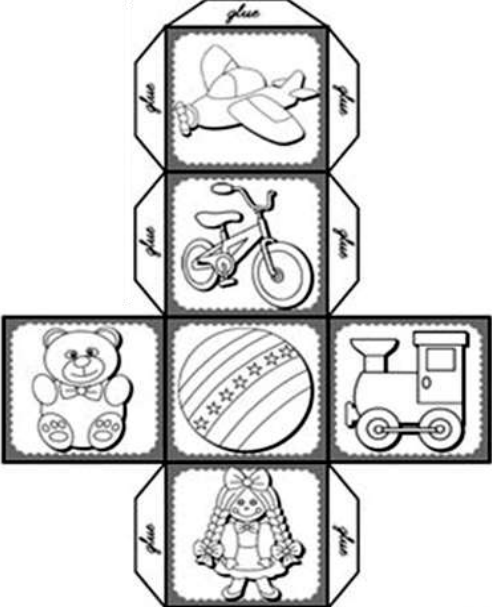
Вид творчої діяльності	Зображувальна діяльність	Музична діяльність	Художньо-мовленнєва діяльність	Театралізована діяльність
Уміння вирішувати типові завдання нетиповими способами	Drawing game: Послухай розповідь казкового героя і домалюй тварину у віконечку.	Chanting Game: Послухай наспів та з'єднай малюнки половинок іграшок.	Description game: Послухай, розфарбуй і скажи, що є на малюнках і якого кольору.	Tick-and-point game: Послухай та постав ✓ на частинах тіла на малюнку. Покажи такі ж частини тіла на собі.
Уміння відшукати всі можливі способи вирішення	Creating game: На сторінках книжечки намалюй членів своєї родини. Виріж та зроби книжечку. Розкажи про свою сім'ю.	Singing game: Послухай пісеньку, заспівай та намалюй продукти, про які йдеться. Скажи, які з них є смачними для тебе.	Do-it-yourself game: Виріж та склей кубик. Кинь його та розкажи про іграшку, яка тобі випала.	Role-play game: Виріж та наклеї частини тіла героїв казки. Розмалюй одяг Аладдіна і Жасмін. Уяви себе одним з героїв та розкажи про себе.
Уміння максимально вдосконалити вже знайдену відповідну ідею	Tracing game: Послухай та обведи. Допоможи цим героям назвати себе.	Imitation game: Послухай звуки тварин, розфарбуй правильну тварину та відтвори звук.	Have-or have-not game: Подивись на малюнки та домалюй овочі та фрукти. Скажи, які ти маєш вдома, та які не маєш.	Greeting game: У Аліси сьогодні день народження. Подивись на народження. Послухай, як друзі вітають її, знайди і розфарбуй відповідний квадратик на великому малюнку та проспівай пісеньку від імені кожного героя.
Уміння шукати, знаходити і ефективно використовувати різного роду підказки	Numbering game: Послухай та пронумеруй картинки. Допоможи дівчинці попрощатися з родиною.	Ordering game: Послухай Мауглі та розташуй картинки у правильному порядку.	Searching game: Послухай та знайди, яку іграшку бачать діти. Опиши її.	Mask game: Зроби для себе маску за зразком, розфарбуй та виріж. Приклади її до свого обличчя та привітай Алісу з днем народження.

Наведемо приклади ігор для розвитку креативності у дітей старшого дошкільного віку з використанням зазначених вище видів творчої діяльності.

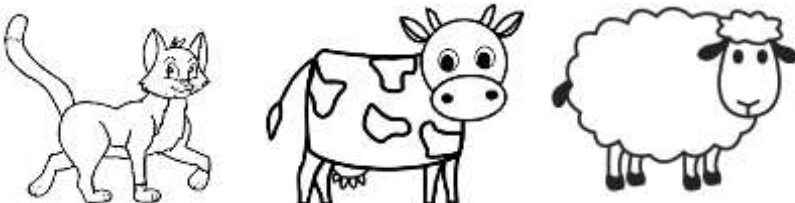
Приклад 1. Гра «Drawing Game», спрямована на розвиток умінь вирішувати типові завдання нетиповими способами в поєднанні з зображальною діяльністю.

Завдання	Listen and draw. Послухай розповідь казкового героя і домалюй тварину у віконечку.
Мета	Семантизація нових слів meow, baaa, moo.
Звуковий супровід	The sheep on the bus go baaa baaa baaa, baaa baaa baaa, baaa baaa baaa. The sheep on the bus go baaa baaa baaa, all day long. <i>(Pause)</i> The cows on the bus go moo, moo, moo moo, moo, moo, moo, moo, moo, The Cows on the bus go moo, moo, moo all day long. <i>(Pause)</i>
Візуальний супровід	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>2</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>3</p> </div> </div>

Приклад 2. Гра «Do-it-yourself game», спрямована на розвиток умінь відшукати всі можливі способи вирішення в поєднанні з художньо-мовленнєвою діяльністю.

Завдання	Do it yourself and play. Виріж та склей кубик. Кинь його та розкажи про іграшку, яка тобі випала.
Мета	Активізація засвоєних мовленнєвих одиниць та побудова зв'язного висловлювання.
Звуковий супровід	Зразок: It's a teddy. It's red. I can see a red teddy.
Візуальний супровід	

Приклад 3. Гра «Imitation game» спрямована на розвиток уміння максимально вдосконалити вже знайдену відповідну ідею у поєднанні з музичною діяльністю.

Завдання	Listen, colour and imitate. Послухай звуки тварин, розфарбуй правильну тварину та відтвори звук.
Мета	Опрацювання слів meow, baaa, moo через звуковий супровід.
Звуковий супровід	<ul style="list-style-type: none"> • Meow! Meow! • Moo! Moo! • Baa! Baa!
Візуальний супровід	

Приклад 4. Гра «Mask game» спрямована на розвиток уміння шукати, знаходити та ефективно використовувати різного роду підказки у поєднанні з театралізованою діяльністю.

Завдання	Make a mask and role-play. Зроби для себе маску за зразком, розфарбуй її та виріж. Приклади її до свого обличчя та привітай Алісу з днем народження.
Мета	Активізація засвоєних мовленнєвих одиниць та побудова зв'язного висловлювання.
Звуковий супровід	<p>Happy birthday to you! Happy birthday to you! Happy birthday, dear friend! Happy birthday to you!</p>
Візуальний супровід	

Висновок. Таким чином, ми вважаємо, що правильно підібрані види навчальних ігор та адекватні шляхи їх поєднання з зображальною, музичною, художньо-мовленнєвою і театралізованою діяльністю у казковому контексті є запорукою успішності розвитку креативності у дітей старшого шкільного віку в

процесі вивчення англійської мови. Результати експериментальної перевірки запропонованої методики, проведеної у 2018-2019 н. р., показали, що інтеграція навчальних ігор з творчою діяльністю на заняттях з англійської мови забезпечує ефективніше оволодіння як іншомовними мовленнєвими вміннями з теми, що вивчається, так і вміннями креативного мислення, завдяки орієнтації ігрових вправ на самостійне розв'язання дітьми інтелектуальної задачі в умовах реального спілкування.

References

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
Vazovuj komponent doshkil'nojji osvity [Basic component of preschool education] (2012). Naukovyj kerivnyk: A. M. Boghush, dijsnyj chlen NAPN Ukrajinu, prof, d-r ped. nauk; Avt. kol-v: Boghush A. M., Bjeljenjka Gh. V., Boghinich O. L., Ghavrysh N. V., Dolyinna O. P., Pjchenko T. S., Kovalenko O. V., Lysenko Gh. M., Mashovecj M. A., Nyzkovsjka O. V., Panasjuk T. V., Pirozhenko T. O., Ponimansjka T. I., Sidjeljnjkova O. D., Shevchuk A. S., Jakymenko L. Ju. K.: Vydavnyctvo.
2. Богоявленская Д. Б. Пути к творчеству. М.: Знание, 1981. 96 с.
Voghojavlenskaja, D. B. (1981). Puty k tvorchestvu [Ways to creation]. Moscow, Russia: Znanye.
3. Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта. *Психология мышления*. М.: Прогресс, 1969. С. 433–456.
Ghylford, Dzh. (1969). Try storony intellekta [Three sides of intelligence]. *Psykhologhyja myshlenija – Psychology of thinking*. Moscow: Progress.
4. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Ділоskalенко [та ін.]: наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
Dytyna: Osvitnja prohrama dlja ditej vid dvokh do semy rokiv [Child: An educational program for children from two to seven years old] (2016). Min. osv. i nauky Ukrajinu – Ukrainian Ministry of Education and Science, Kyjiv.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
Dychkivsjka, I. M. (2004). Innovacijni pedaghoghichni tekhnologhiji [Innovative pedagogical techniques]. Kyiv, Ukraine: Akademvydav.
6. Кулікова І. А. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації / І. А. Кулікова, Т. М. Шкваріна; за заг. ред. О. В. Низковської. 3-тє вид., зі змін. та доповн. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 48 с.
Kulikova, I. A. (2015). Anghlijsjka mova dlja ditej doshkil'nogho viku: prohrama ta metodychni rekomendaciji [English for Preschoolers: Syllabus and Guideline]. Ternopilj, Ukraine: Mandrivecj.
7. Пономарьова-Семенова Р. О. Психологічні аспекти розвитку креативності обдарованої особистості. *Обдарована дитина*. 2007. № 7. С. 12.
Ponomarjova-Semenova, R. O. (2007). Psykhologhichni aspekty rozvytku kreatyvnosti obdarovanoji osobystosti [Psychological aspects of gifted person's creativity development]. *Obdarovana dytyna – Gifted child*. No. 7.
8. Проект для обговорення «Нова школа» (простір освітніх можливостей) / за заг. ред. М. Грищенко. К., 2016. 34 с.
Proekt dlja obghovorennja «Nova shkola» (prostir osvitynih mozhlyvostej) [Project for discussion «New school» (space of educational opportunities)] (2016). Kyiv, Ukraine.
9. Сисоєва С. О. Теоретико-методологічні засади підготовки вчителя до педагогічної творчості / Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект: /Монографія/ За ред. Н. Г. Ничкало. К., 1999. С. 176–212.
Sysojeva, S. O. (1999). Teoretyko-metodologhichni zasady pidghotovky vchytelja do pedaghoghichnoji tvorchosti [Theoretical and methodological principles of teacher preparation for pedagogical creativity]. Monograph. Suchasna vyshha shkola: psykhologho-pedaghoghichnyj aspekt [Modern High School: Psychological and Pedagogical Aspect]. Kyiv, Ukraine.
10. Gardner, Howard (2007). *Five minds for the future*. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press. 196 p.
11. Lewis, G. & Bedson, G. (2002). *Games for children*. Oxford: OUP. 149 p.

Dienhaieva S. V.

ORCID 0000-0002-4167-2802

Candidate of Sciences (Education),
Senior lecturer in the department of the
English Language and Primary ELT Methodology,
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) E-mail: svetlana.its@gmail.com

Samoylyukevych I. V.

ORCID 0000-0003-3335-1475

Candidate of Sciences (Education),
Professor, Head of the Department of the
English Language and Primary ELT Methodology,
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) E-mail: innasamoylyukevych@gmail.com

DEVELOPING CREATIVITY IN PRESCHOOLERS IN THE CONTEXT OF TEACHING ENGLISH

The article is devoted to the issue of developing creativity in children of preschool age in the process of teaching English. In particular, main creative thinking skills to be developed in preschoolers are identified; ways of the formation of creative thinking skills in the English lessons are analyzed; sample activities for developing creativity in preschoolers in the context of teaching English are suggested.

The aim of the article is to identify the features and ways of developing creativity in children of upper preschool age in the English lessons.

Methodology: the inductive and deductive research methods are used to generalize and analyze the theme related sources.

Scientific novelty. While researching the issue of developing creativity in preschool children in the context of teaching English, we understand creativity as thinking outside the box, as moving in «a creative field». We state that such a creative field is made up by means of an educational game, that is a specially designed situation-based task, with its own plot and roles, which provides the opportunity for multiple repetition of a speech-pattern under the conditions of approximated real-life communication featuring emotions, spontaneity, and purposefulness of an utterance. Object-related or role-play games are viewed as a continuous creative process that yields to learner autonomy in solving communicative problems, fluency and maximal mobilization of communicative skills.

The development of creativity in children of preschool age is particularly ensured by the integration of educational games with fairy-tales and various types of creative activity: arts, music, artistic speech, and drama. They reveal a wide range of imagination, help finetune emotional ties, provoke associations and create images.

Conclusions. Carefully selected kinds of educational games and adequate ways of their integration with arts, music, artistic speech, and drama activity in the context of a fairy-tale ensure successful development of creativity in children of upper preschool age in the English lessons. The results of the experimental verification of the suggested methodology, that was conducted in 2018-2019, testify that the integration of educational games with creative activity in the process of teaching English leads to more effective development of communicative skills within a topic under study, as well as creative thinking skills due to the orientation of game-like activities on autonomous problem solving under the conditions of real-life communication.

Key words: creativity, creative thinking, children of upper preschool age, English lessons.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2019

Рецензент: **О. В. Вознюк**, доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської мови з методиками викладання в дошкільній та початковій освіті Житомирського державного університету імені Івана Франка